

Actualitatea literară românească: ceva ce n-a văzut Parisul

Filip Florian

Ana Blandiana

Matei Vișniec

Aș porni de la un interviu acordat de scriitorul Filip Florian *Observatorului cultural*, în care expune un punct de vedere care ni se pare imparțial: "Începuse să bată un vânt de suficiență, de triumfalism, de vagă aroganță, ca și cum în ICR (perioada H. R. Patapievi; n.n. DAD) tocmai se inventaseră lumea și roata. Lucrurile bune sunt bune, dar, în același timp, nimeni nu e de neînlocuit ori de pus în icoană, zic eu. Așa încât nu mi s-a părut grav că se pune problema înlocuirii lui Horia-Roman Patapievi și mai ales a lui Mircea Mihăieș, care se implicaseră politic pînă peste cap prin ce articole scriseseră. Asta e viața, oriunde pe lume! Îmi vine greu să cred că, în alte țări, după ce injuri și faci albie de porci niște politicieni ani de zile, când politicienii ăia ajung la putere, tu fiind funcționar public, rămâi în funcție. Repet, n-am dramatizat momentul ăla, sperând eu, în uriașa mea naivitate, că vor veni în locul lor niște oameni cu scaun la cap. Unii care vor păstra ce e bun, fiindcă aveau ce păstra, și vor îndrepta ce e strâmb. Era ca o mașinărie pusă pe roate, la care trebuia să schimbi niște piese, să mai ungi niște rotițe, dar s-o lași să meargă. Or, e cutremurător ce se întâmplă de câteva luni încoace, e absolut șocant, ceva de domeniul filmului prost și al teatrului absurd. Dacă n-ar fi atât de trist, chiar tragic pentru cultura română, s-ar putea spune că noii veniți ating cotele parodiei absolute. Comunicatele date de ei, înfierările, proiectele lor patriotarde stupide sunt în termenii și pe linia anilor '50. Și cultul ăsta al personalității! Tot site-ul lor e numai cu Andrei Marga, de parcă Andrei Marga ar fi cel puțin Iisus, în preajma căruia mai încap uneori, discret, pe la colțuri, încă doi, trei apostoli. E o rușine. O rușine scandalosă." ■ La acestea, Biroul de Presă al ICR a reacționat prompt: „Într-un interviu acordat revistei *Observator Cultural*, Filip Florian bate câmpii, refuzând vizibil să se informeze asupra a ceea ce ia în discuție. Nu ne-a întâlnit vreodată. Sub pretenția goală a omului de litere el probează incultura. Până și simplul bun simț ar trebui să-l oblige pe un om să se informeze minimal dacă vrea să trateze o problemă. Se vede bine că nu este cazul unor personaje vizibil de carton cum este Filip Florian". ■ Urmează în același *Observator cultural*, un text al doamnei readactor-șef Carmen Mușat: „Deși am criticat constant vechea conducere a Institutului Cultural Român pentru partizanatul politic, asumat în nume propriu de H.-R. Patapievi și Mircea Mihăieș, n-am ezitat niciodată – nici eu și nici colaboratorii *Observatorului cultural* – să recunoaștem meritele acesteia în organizarea și funcționarea Institutului, în derularea unor programe culturale care au reușit, în timp, să pună România pe harta culturală a lumii și să facă din filialele ICR din străinătate parteneri credibili de dialog. Echipa Patapievi-Mihăieș-Tania Radu a reușit să construiască o instituție competitivă, dinamică, evident nu perfectă, dar perfectibilă, preocupată să promoveze produsele culturale românești pe o piață culturală tot mai diversificată. În pofida reproșurilor punctuale pe care le-am făcut la adresa editorialelor săptămânale semnate de Patapievi și Mihăieș în presa cotidiană, *Observator cultural* a consemnat constant evenimentele organizate de ICR, precum și ecourile pe care acestea le-au stârnit în presa străină. Schimbarea fostei conduceri a ICR, derulată în regim de urgență, vara trecută, s-a făcut sub pretextul firav al depolitizării instituției. S-a extins, cu alte cuvinte, asupra întregii instituții, acuza de partizanat politic care-i viza, exclusiv, pe cei doi conducători ai săi, iar din

ICR au fost îndepărtați, peste noapte, oameni de un profesionalism incontestabil. După îndepărtarea oamenilor, a urmat și anularea unor programe inițiate și gestionate de aceștia, programe care-și dovediseră, în timp, utilitatea". ■ Apoi, a început Salonul de Carte de la Paris cu un protest sintetizat de **jurnalista Luca Niculescu pe pagina sa de Facebook:**

"Am discutat apoi cu ambele părți. Un grup de 10-15 tineri a intrat în stand cu măști pe care aveau chipurile lui Cărtărescu și Pleșu și au început să distribuie manifeste prin care denunțau politizarea ICR. Tinerii spun că au fost destul de brusc scoși din stand de forțele de ordine și duși într-o altă zonă a Salonului unde au fost ținuți timp de o oră, fara explicații. Unul dintre șefii pazei, cu care am discutat, mi-a spus că agenții de securitate au intervenit atât de rapid pentru ca în 5 minute urma să vina Francois Hollande și ca nu voiau să riste ca protestul să devină ostil la adresa președintelui Franței. El spune că nimeni nu a fost bruscat. I-au ținut pe tineri izolați timp de câteva zeci de minute, până când Francois Hollande a plecat din zonă." ■ Cristina Hermeziu amintește în *Suplimentul de cultură* că „Au fost și absențe răsunătoare: Mircea Cărtărescu, Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu au declinat invitația CNL Franta ca refuz explicit de a fi așezați pe aceeași scenă pariziană cu noua conducere a ICR, a cărei politică culturală este catalogată drept „retrogradă“, „în plin derapaj“, și a cărei manieră de a dialoga cu scriitorii români este „jignitoare“. ■ Spre deosebire de cei de mai sus, Ana Blandiana participă la Salon făcând următoarele precizări: "Voi fi la Paris ca invitată a Ministerului Culturii Francez și dintr-o obligație firească față de editorul meu din Franța, care îmi lansează volumul de nuvele fantastice «Les Saisons», finanțat de el însuși, fără ajutorul ICR. Nu voi reprezenta la Salon du Livre nici Guvernul României, nici ICR, ci propriile mele cărți și literatura română care este invitat de onoare al salonului". ■ Dar, în general a fost bine, aflăm mai departe din reportajul Cristinei Hermeziu: "România țara invitată" a propus la Salonul cărții de la Paris în jur de 60 de întâlniri, mese rotunde, lecturi, prin dezbaterile organizate de CNL, pe de o parte, și de ICR, pe de alta, și, între alte 600 de titluri, peste 20 de traduceri noi, cărți ale autorilor români editate în franceză în 2012 și începutul lui 2013. Dezbaterile au fost ritmate în cele cinci zile de salon de ateliere și momente artistice: actrița Codrina Pricopoaia a intrat în pielea unor personaje din basmele românești, Matei Vișniec a citit, charismatic, povești, iar Ileana Surducan, autoare de benzi desenate, a animat un atelier de ilustrații și desen. Au fost trecuți în program spre a oferi autografe pe ultimele lor apariții editoriale în franceză: Gabriela Adameșteanu, Radu Aldulescu, Constantin Abăluță, Savatie Bastovoi, Ana Blandiana, Lucian Boia, Magda Cărneci, Rodica Draghinescu, Dinu Flamând, Florina Ilis, Doina Ioanid, Dan Lungu, Norman Manea, Basarab Nicolescu, Andrei Oișteanu, Marta Petreu, Marius Daniel Popescu, Răzvan Rădulescu, Adina Rosetti, Eugen Simion, Bogdan Suceavă, Lucian Dan Teodorovici, Dumitru Țepeș, Floarea Țuțuianu, Eugen Uricaru, Matei Vișniec, Varujan Vosganian".

Cam asta e ceva ce n-a văzut Parisul în materie de literatură română. De la fața locului ne împărtășește impresii prietenul și colaboratorul nostru, romancierul Radu Aldulescu, pe ultima pagină a revistei. (DAD)

Expoziție de sculptură, pictură, desen, ceramică

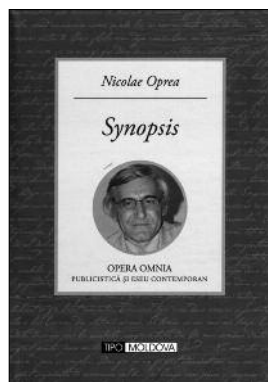
La 28 martie, la spațioasa Galerie de Artă Naivă a Muzeului Județean Argeș, a avut loc vernisajul unei expoziții, ba a două expoziții. Una e a lui Radu Adrian, de pictură și desen, dar mai ales de sculptură. Din păcate, doar puține lucrări ale sculptorului au putut fi expuse în original, în rest au fost prezente în mari fotografii, originalele fiind lucrări monumentale de pe cuprinsul țării, în lemn, marmură sau piatră, cântărind șapte-opt-zece tone fiecare.

Cea de-a doua, aparține Eugeniei Enescu: pictură și sticlă.

Ambii artiști sunt membri ai Filialei București a Uniunii Artiștilor Plastici.

O carte, două lansări

Marți, 2 aprilie, la Biblioteca Județeană a fost lansat volumul de critică și istorie literară *Synopsis* de Nicolae Oprea (Editura *Tipo Moldova*, Iași, 2013, colecția *Opera Omnia Publicistică și eseu contemporan*). Evenimentul s-a bucurat de prezența scriitorului Aurel Ștefanachi, directorul editurii ieșene. Noua carte (cea de-a 14-a în bibliografie) a lui Nicolae Oprea a fost

prezentată de poetul și profesorul universitar Mircea Bârsilă în fața unui public pe cât de numeros, pe atât de avizat (colegi din filiala USSR, studenți, profesori, iubitori de cultură...).

Același volum a fost lansat și joi, 4 aprilie, la Centrul Cultural Pitești, în cadrul unei întâlniri cu elevi și profesori de la Liceul Teoretic "Ion Barbu", dar și cu alți colegi din filială. Întâlnirea a fost una interactivă, elevii și profesorii provocând un instructiv dialog cu autorul volumului.

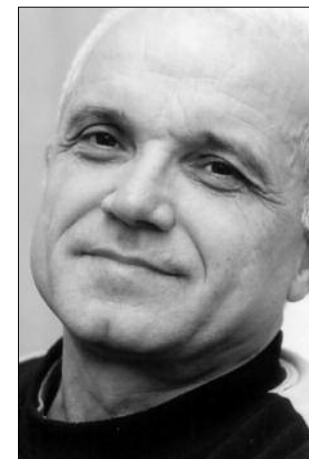
Toată vremea-și are vreme, la Facultatea de Teologie

Înalt Prea Sfințitul Calinic a publicat recent o a doua ediție a celor trei volume de memorii sub titlul *Toată vremea-și are vreme* și la numai câteva zile s-a și organizat lansarea la Facultatea de Teologie a Universității de Stat din Pitești. Într-o adevărată democrație, despre carte au vorbit scriitorii și preoți-profesori, după cum în amfiteatrul plin ochi se aflau preoți, studenți, profesori, mireni... Dovedind reale calități de actor, Arhiepiscopul a citit savuroase fragmente din volumele lansate, destinând atmosfera.

A.O.

Marginalizarea optzeciștilor, unde le sunt criticii de susținere? Exemplul lui Radu Săplăcan

Vor dispărea cu totul criticii de susținere ai scriitorilor generației 80? Când vor dispărea cu totul, scriitorii generației 80 vor fi marginalizați în cadrul literaturii române. Sunt pe val criticii tineri postcomuniști, care îi susțin în exclusivitate pe scriitorii tineri postcomuniști – și gata, generația 80 poate dormi liniștită, nu va mai fi deranjată. Se așteaptă cu nerăbdare moartea importanților scriitori supraviețuitori ai deceniilor 60 (azi, academicieni), 70 și 80 și va urma un gol în istoria literară de la noi: de unde alți „mari scriitori”? Panteonul iluștrilor noștri scriitori va fi plin, va fi lăsat loc liber de mișcare în literatură scriitorilor tineri postcomuniști, fără operă, dar cu premii literare și cronici laudative acordate de către criticii lor de susținere postcomuniști. Ne vom trezi cu tinerii scriitori că se vor scărda în apele călduțe ale literaturii române, ignorând moștenirea lăsată – vor conta doar ei. Ajunși la prima bătrânețe, criticii optzeciști au dispărut din peisaj (cei rămași, un Al. Cistelean își susține cu dinții echinoxistii în diferite topuri, Ion Bogdan Lefter își susține cu dinții cenaclisții de luni, la o cafenea fără consumatori; ceilalți scriitori optzeciști au rămas ai nimănui, nu mai au decât susținere întâmplătoare). În rest, puțini scriitori optzeciști servesc drept exponat în universități și în manualele școlare, mulți optzeciști conduc reviste literare fără să mai susțină programat proiectul literar optzecist. Prea mulți scriitori optzeciști (care meritau să fie glorioși în timpul vieții) au murit. Au murit și criticii și teoreticienii care susțineau optzeciști, de la Radu G. Țeposu la Gh. Crăciun, sau de la Mircea Scarlat la Marian Papahagi, sau Al. Condeescu, Al. Th. Ionescu și Radu Săplăcan... Să observ, pe de altă parte, că dintre criticii optzeciști morți pomeniți, Radu Săplăcan nu e chiar uitat?

Apropo. Nesperat, Radu Săplăcan (mort la 48 de ani, în 2002; prietenii lui cred că s-a sinucis, încalcând, din proprie voință, sătul de suferință provocată de ciroză, recomandările medicului) are parte cu adevărat de posteritate. Am fost în 26-27 februarie 2013 la Bistrița și l-am văzut evocat, cum nu cred că vreun mare critic ar putea fi evocat, îndeosebi a fost scos în evidență spiritul lui critic manifestat la cenaclul Saeculum (ținut la Dej și la Beclean în anii 1982-1986), care a scos pe bandă scriitori. E un caz extraordinar de destin cultural, prietenii lui îl idolatrizează și azi. La mormântul lui din Braniștea, județul Bistrița-Năsăud, la granița cu județul Cluj (mormântul lui e în curtea bisericii din Braniștea; câți scriitori vor avea acest noroc, să fie înmormântați în curtea bisericii; de regulă, numai fondatorii bisericii au parte de o asemenea cinstită), în fiecare an se întrunesc scriitori, are loc o manifestare la care participă cu zecile, intitulată „Întâlnirile Radu Săplăcan” (și la care se împărțeau premii în numele lui de un juriu constituit ad-hoc). Apar în continuare cărți „In Memoriam Radu Săplăcan”, scoase de prietenii lui (în acest an va fi editată de Ioan Pinteș și Florin Săsărman). După ce a murit, lui Radu

Săplăcan i-a apărut prima carte de critică (prieteni ai adunându-i cronici impresioniste de întâmpinare din reviste), i-a apărut și o carte de versuri originală și o antologie...

Radu Săplăcan (toți cei ce l-au cunoscut o recunosc), s-a risipit – cu formație filozofică (asemenea lui Laurențiu Ulici; Radu Săplăcan a terminat istorie-filozofie la Cluj), avea un discurs critic aparte, cu o expresivitate de profunzime, exersată intuitiv, era vizionar, „constructor de idei”, cu exigențe estetice neașteptate. Personal, nu-mi amintesc să fi scris despre vreo carte a mea, dar mă evidențiază printre preferințele lui, „la general”. Asemenea altor critici, după Revoluție Radu Săplăcan a încetat să mai scrie cronică literară, a dat de gustul vieții „în libertate” (a pierdut timpul cu emisiuni publicistice, unele culturale, legate de lecturi întâmplătoare, și cu transmisiuni sportive la Radio Cluj, de exemplu).

În 1998 a apărut pe piață, mirându-i și pe prietenii, cu un volum de versuri – era debutul lui editorial (a publicat unul după altul, în anii 1999 și 2000, patru volume de versuri; ultimul, scris pe patul de spital, a apărut după ce a murit, în 2002), un optzecist cu debutul întârziat... Lui Radu Săplăcan „i-a plăcut să-și trăiască viața, iubea petrecerile” – la Dej (unde a terminat liceul; el e născut în... București, din părinți profesori) a avut o formație de muzică ușoară, el era liderul ei și cânta inclusiv la chiolhanuri câmpenești de soi. Mai apoi, repartizat profesor, singuratic, a dat de gustul pescuitului (era însoțit la pescuit și de prietenii, care-i plângeau pe umăr; Radu Săplăcan era mândru de bețele și de mulinetele lui de pescuit, își amintește Ion Mureșan)... E adevărat, n-a avut „noroc în dragoste”, a ratat căsătoria, toată viața a fost frustrat, distrus sentimental din cauza copilului lui „cu dizabilități”. Steaua lui amară și nefericirea și le-a înecat în alcool, care avea să-l ucidă până la urmă. Personalitatea dominatoare a lui Radu Săplăcan s-a schimbat radical după Revoluție, fostul mentor al grupării literare Saeculum (la care au fost invitați să citească și poeții din București, nu numai din Transilvania; cenaclul era patronat moral de „pușcăriașii politici” N. Steinhardt și Teohar Mihadaș) și

criticul care lua peste picior „Literatura futilă” (era rubrica lui din revista *Astra*; Radu Săplăcan „avea vocația creatorului de școală culturală”, după cum observa Andrei Moldovan), va deveni de-a dreptul de nerecunoscut. După Revoluție, Radu Săplăcan era inversul criticului, era împăciuitor, era poetul cu sufletul deschis, care voia să se împace cu toată lumea (conștient fiind că mai are puțin și părăsește definitiv această lume). Într-un interviu (cu Cornel Cotușiu), Radu Săplăcan recunoștea: „Vocația mea de animator a fost mediocră, dar vocația mea de critic literar este (nu sunt modest spunând-o) uluitoare. Numai eu știu acest lucru și s-ar putea să rămân doar eu cu această conștientizare a propriei mele vocații”... Până la Revoluție a fost „un spirit critic dinamic”, nonconformist, onest, cu „simțul valorii canonice exacerbat”, avea perspectiva unei istorii critice și avea o orientare literară a lui. Dar a tot amânat – și comportamentul boem l-a ținut departe de realizarea acestei istorii critice (potențialul lui creator critic având să se rateze în poezie, după Revoluție; o poezie „emfatică, tehnică, manieristă, a emoțiilor de circumstanță”, după cum spune un fost conorășean de al lui, din noua generație, Luigi Bambulea). Scria Radu Săplăcan: „vorbesc/ din ce în ce/ mai greu,/ mai rar,/ mai nătâng.../ doar Dumnezeu mă poate/ auzi...”. El stătea, în propriu-i trup, „ca într-o cărciumă joasă”. Radu Săplăcan, la final: „De câteva zile defilez prin propriu-mi trup,/ cu tot alaiul: pompieri, cămătari, perfuzii și rock-mani –/ pereții sunt fie scorojiți, fie afumați...”. Luigi Bambulea e neiertător (într-un „dosar” din 2008, în revista *Verso*, condusă de prietenul lui Radu Săplăcan): „Înainte de toate, proiectul poetic și proiectul critic ale lui Săplăcan au eșuat fiindcă nu au existat. Spiritul omului era dominat de câteva tare nefavorabile unei înalte cariere culturale: dezorganizarea, comoditatea, inconsecvența (din care rezultă) fragmentarismul (creației), foiletonismul, cronicarismul, exaltarea spontană (lipsită de travaliu intelectual), informarea nesustenută de un serios proiect de lectură, încremenirea în proiect și lipsa unei opere solide – l-au condamnat, pe poetul și criticul Radu Săplăcan, la o poziție minoră în istoria poeziei românești, ca și la un anonim total în critica ultimelor două decenii. Acestora, li se adaogă (deși, poate, le stă la bază) nedezmintita și constanta slăbiciune bahică”. Așa vor fi judecați toți optzeciștii de către reprezentanții noii generații din literatura română, oare ? Praful să se aleagă?

Scria Radu Săplăcan despre optzeciști: *majoritatea poezilor generației '80 trăiește cultura ca o a doua natură. Multe din eșecurile spectaculoase ale unor poeți importanți de ieri se datorează dezechilibrului tot mai marcant dintre instinctul liric și capacitatea de a fertiliza spunerea poetică prin apelul la cultură, prin integritatea organică a livrescului. Poeții optzeciștii îi rămân dator – și?*

Nesperat, Radu Săplăcan (mort la 48 de ani, în 2002; prietenii lui cred că s-a sinucis, încalcând, din proprie voință, sătul de suferință provocată de ciroză, recomandările medicului) are parte cu adevărat de posteritate.

Liviu Ioan Stoiciu

Carte nouă

Calinic Arhiepiscopul – Mersul printre stele (Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2013)

Carte suplă, vioaie, la propriu și la figurat, cuprinzând vreo sută și ceva de tablete pledând între înțelepciune și stil de înaltă clasă, cu parfum de vechi cronici. Ilustrăm cu aceste câteva fraze: „Nu este izbândă mai mare în viață decât a ferici pe alții. Pentru a ferici pe alții trebuie să știm mai întâi să fim fericiți noi. Nu putem da fericire dacă suntem pustii de această bunăta...” Sau: „Mereu se pune întrebarea, dacă ești puțin citov: Este fericit cel care nu are ce dorește? Vom răspunde grabnic: Nu! Dar cel care are tot ce dorește este fericit? Mama ne va răspunde: Dacă dorește lucruri bune și le are, atunci este fericit; dacă dorește lucruri rele, chiar dacă le are, este nefericit...” (DAD)

litere

Nicolae Oprea

Arestat în 5 august 1958, a fost condamnat, pentru infracțiunea de „uneltire contra ordinii sociale”, la cinci ani temniță grea, cinci ani de degradare civică și confiscarea totală a averii.

Nicolae Oprea

Vasile Voiculescu – 50

Ultimii ani

Viața postbelică a lui V. Voiculescu seamănă cu viața unui martir. Retras complet din circuitul literar după 1945, a avut, totuși, forța să scrie pentru postumitate opere de căpătâi precum *Ultimele sonete ale lui Shakespeare*, povestirile impregnate de magic (*Pescarul Amin*, *Ultimul Berevoi*, *Lostriga*, *Lubire magică*, *În mijlocul lupilor*; *Căprioara din vis*) și romanul *Zahei orbul*. A murit în 26 aprilie 1963, înainte să împlinescă 79 de ani și, printr-o coincidență absurdă, înainte de termenul eliberării din închisoare consemnat în sentință (3 august 1963). Din cauza bolii incurabile, bătrânul poet-prozator fusese „grațiat” cu un an în urmă. Arestat în 5 august 1958, a fost condamnat, pentru infracțiunea de „uneltire contra ordinii sociale”, la cinci ani temniță grea, cinci ani de degradare civică și confiscarea totală a averii. Motivul principal al arestării era apartenența la „grupul contrarevoluționar” *Rugul aprins* din cadrul Mănăstirii Antim. Dar probele incriminatoare cel mai des invocate în anchetă sunt „poeziile mistice-dușmănoase”, cu trimitere la regimul comunist barbar, mai cu seamă *Neagra Labă* („A ridicat păcatul neagra-i labă, /O-nmoaie-n scârna aurului greu /Și-o-ntinde scribilor să scrie-n grabă /Ocări asupra lumii Tale, Doamne-al meu”) și *Cerșetorul* („Ca să-ți încerce multa-ți bunătațe, /O, țara mea, mâncată de jivine, Pe drumurile-ți albe-n triste sate, /Cu traista de cerșetor în spate, /Azi iar colindă Dumnezeu prin tine”). Spre a marca momentul comemorativ, am ales un text aproape suprarealist de creație involuntară – din documentarul inclus în volumul V. Voiculescu, *Opera literară*, Ed. Cartex 2000, București, 2003 -, pentru a reliefa barbaria regimului comunist, slujindu-se de torționari fără conștiință, care nu ezită să arunce în temniță un scriitor de 74 de ani și să-i confiște umila „avere”. De remarcat limbajul incultului anchetator și insistența lui pe uzura lucrurilor care aparțineau scriitorului septuagenar (sublinate de noi în text).

Opis

– poem dramatic involuntar –

Opisarea lucrurilor numitului Voiculescu Vasile:

Un dulap bibliotecă cu două uși și un sertar mare, lustruit mare din lemn masiv în stare bună

Un birou din lemn din nuc cu două uși și trei sertare, lustruit maro în stare bună

Oglindă mare cu ramă bronzată galben de circa 2 m înălțime

Două fotolii *rupte*

Un scaun fotoliu *rupt*

Masă mică de mijloc

Masă mică cu două etaje lustruită maro

Plapumă de puf cu față de mătase verzuie bună

Două halate diferite dintre care unul *rupt* plus unul *rupt*

Două cearceafuri de cânepă groase

Pătură gri *uzată*

Plet de pat de culoare galbenă *uzat*

Pernă cu față mare și două mici *toate uzate*

Prosop de cânepă și una cămașă de noapte *uzate*

Covor de cca 4 / 3 *uzat*

Două scoarțe *rupte*

Balouseid de culoare bej *uzat*

Un chilot de baie negru, una căciulă și un țişleifer *toate uzate*

Pereche sandale maro *uzate*

Pereche pantofi maro *rupti*

Pereche sandale maro *rupte*

Două perechi de galoși *rupte și uzate*

Pereche de șoșoni de casă *uzați*

Pereche de șoșoni de cauciuc

Pereche de bocanci piele neagră *uzați*

Mapă de birou de piele maro

Pereche de ochelari de vedere

Trei rame de ochelari diferite, *rupte*

Pernă *uzată* fără față

Seringă medicală de 20 cm

Aparat pentru luat tensiunea *stricat*

Aparat de ascultat medical simplu

Vioară cu toc bună

Aspirator *stricat* fără motor

Un baston și un ciocan

Făț de masă ruptă și un țişlaier *rupt*

Pătură gri *ruptă*

Pardisiu de stofă gri *rupt*

Pantaloni stofă maro *uzat*

Trusă pentru dezinfectat și o seringă

Scară mică pentru bibliotecă

Perie de cap

Tavă cu ramă de metal cu un suport *rupt*

Trei cești plus una patru farfurioare, patru

pahare, una farfurioară mică de sticlă

Bombonieră mică de sticlă

Șase farfurioare diferite

Două lingurițe de metal alb

Două sveșnice din metal

Strachină de ceramică *uzată*

Servietă cu fermoal din piele neagră

Haină albă de doc *uzată*

Un batic bărbătesc și una cravată *uzate*

Două perii diferite

Ceas de buzunar din metal galben no

13300 în stare de funcționare

Trei porfeie diferite din piele *uzate*

Bibliotecă mare compusă din cinci corpuri

lustruită maro cu cca. 2000 volume. Cărți

diferite legate și nelegate

Paisprezece tablouri diferite dintre care

unele dintre ele *stricate*

Un geamantan de carton presat *uzat*

Plet din cânepă alb *uzat*

Brâu *rupt*

Fular de bumbac *uzat*

Centură de pânză *uzată*

Pereche de jambiere *uzate*

Una casă de locuit situată în București

TABĂRA NAȚIONALĂ DE CREAȚIE, „PE ARIPILE POEZIEI”,

Pitești, 18-20 octombrie 2013, ediția a XI-a

A) TABĂRA NAȚIONALĂ DE CREAȚIE POETICĂ

Concursul nostru se adresează creatorilor de poezie care nu au depășit vârsta de 35 de ani, nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor și nu au volume individuale tipărite. Fiecare concurent va trimite **5 poeme (nu mai mult de 7 pagini)**, purtând fiecare în loc de semnătură un motto care se va regăsi și pe un plic închis, conținând datele personale ale autorului: numele, prenumele, vârsta, profesia, adresa, telefonul etc. Lucrările, dactilografiate sau culese la calculator, cu diacritice, în **3 (trei) exemplare**, la 1,5 rânduri, Times New Roman, vor fi trimise, cu mențiunea „Pentru tabăra națională de creație «Pe aripile poeziei»”, până la data de **13 septembrie 2013 (data poștei)**, pe adresa **Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, str. Armand Călinescu, nr. 14, Pitești, județul Argeș, cod poștal 110047**, tel./fax: 0248-219080. Creațiile trimise la concurs nu se înapoiază.

Juriul, alcătuit din specialiști în literatură (poeti, critici, editori), va acorda următoarele premii: **Marele premiu** al Consiliului Județean Argeș – în valoare de 1.000 lei; **Premiul I** al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș – în valoare de 800 lei; **Premiul II** al Centrului de Cultură „Brătianu” – Ștefănești, vila „Florica” – în valoare de 600 lei; **Premiul III** al Bibliotecii Județene Argeș „Dinicu Golescu” – Pitești – în valoare de 500 lei; **Premiul Revistei „Argeș”** (Centrul Cultural Pitești) – în valoare de 400 lei.

În funcție de valoarea ridicată a acestei ediții, se mai pot acorda și alte premii speciale, oferite de edituri, reviste, cotidiane și sponsori din Pitești și județul Argeș. În urma jurizării textelor, vor fi selectați și anunțați în timp util (cu 5-7 zile înainte) maximum 30 de participanți, pentru a participa la tabăra de creație de la Pitești. Numărul lor poate fi mai mic, dacă participarea nu se va ridica la nivelul

așteptărilor din punct calitativ și cantitativ. Cei desemnați vor ajunge la Pitești vineri, 18 octombrie, când se vor întâlni cu membrii juriului și vor primi o **temă de creație**. *Ei vor avea la dispoziție 24 de ore pentru a scrie trei poeme. Sâmbătă seara, creațiile vor fi citite într-o atmosferă de cenaclu, iar juriul va alege cele mai valoroase texte, luând în calcul originalitatea și respectarea temei*. Festivitatea de finalizare a concursului și decernarea premiilor vor avea loc în aceeași seară, *sâmbătă 19 octombrie*.

Cheltuielile de cazare și masă vor fi suportate de către organizatori.

B) SECȚIUNEA DE RECITARE A POEZIEI

Concurenții au libertatea deplină în alegerea repertoriului (lirică românească sau universală), criteriul de evaluare constituindu-l valoarea artistică a prezentării scenice (ținuta scenică, rostirea, trăirea și transmiterea sentimentelor). Concurenții vor propune un repertoriu de **2 poezii**, a căror recitare trebuie să se încadreze în 8-10 minute.

Liceele, cluburile elevilor, casele de cultură, căminele culturale, alte instituții culturale care consideră că pot atrage un mai mare număr de participanți pot organiza etape interne, preliminare, de selecție. Vor fi acordate **trei premii**, în valoare de 200 lei (premiul I), 150 lei (premiul II) și 100 lei (premiul III).

C) SECȚIUNEA TEATRU/MONTAJ LITERAR/DRAMATURGIE

Pentru aprecierea adecvată a calităților interpretative, această secțiune este împărțită în două ramuri – **MONOLOG** și **SCENETĂ** – unde vor fi acordate câte trei premii. Este permisă participarea cu **o singură scenetă**, respectiv cu **un singur monolog**.

Concurenții la cele două secțiuni pot participa cu orice consideră aceștia că le-ar reprezenta optim personalitatea artistică și le-ar pune mai bine în valoare mijloacele proprii de exprimare scenică. Recomandăm îndreptarea atenției către momente și

personaje semnificative, de mare forță dramatică. Precum la secțiunea de recitare a poeziei, și la acestea, alături de evoluția scenică propriu-zisă, o pondere importantă în evaluarea globală o vor avea opțiunea repertorială, originalitatea și dificultatea rolului.

De asemenea, se recomandă apelarea la minimum de mijloace teatrale de transpunere scenică (elemente de regie, scenografie, ilustrație sonoră, proiecții și videoproiecții etc.).

Evoluția scenică a concurenților nu va depăși 10 minute. Înscrierile pentru secțiunile de „Recitare” și „Teatru/Montaj literar/ Dramaturgie” se primesc până la 5 octombrie 2013, la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, str. Armand Călinescu, nr. 14, Pitești, județul Argeș, cod poștal 110047, tel./fax: 0248-219080.

La secțiunea **Monolog** vor fi acordate trei premii, în valoare de 300, 200, 150 lei. Iar la secțiunea **Scenetă**, vor fi acordate premii în valoare de 500, 400, 300 lei. Juriul își rezervă dreptul de a redistribui premiile în funcție de modul de prezentare a concurenților.

NOTĂ: La secțiunile „Recitare”, „Monolog” și „Scenetă” concurenții trebuie să se încadreze în intervalul de vârstă 12-20 ani. Concursul se va desfășura la Teatrul „Al. Davila” Pitești (studioul „Liviu Ciulei”), **sâmbătă, 19 octombrie, începând cu ora 10.00.**

Organizatori: **CONSILIUL JUDEȚEAN ARGES, CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE ARGES, BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „DINICU GOLESCU” – PITEȘTI, CENTRUL DE CULTURĂ „BRĂȚIANU” – FLORICA – ȘTEFĂNEȘTI, CENTRUL CULTURAL PITEȘTI**

În funcție de valoarea ridicată a acestei ediții, se mai pot acorda și alte premii speciale, oferite de edituri, reviste, cotidiane și sponsori din Pitești și județul Argeș.

Oglinda și scrisul

Pe mine nu mă părăsește ideea că nicicând, la nici un moment,

pentru nici o clipă, oricât de scurtă,

Dumnezeu-Om nu și-a văzut chipul în oglindă,

n-a căutat să și-l vadă.

Rudolf Kassner, „Nașterea lui Christos”

În vremea noastră desacralizată situată, cu băjbăiala aproximației care caracterizează finalul unui ciclu, în falia dintre secularism și postsecularismul în care unii gânditori și teologi întrevăd o nouă formă de iluminare (Joseph Ratzinger), își face simțită tot mai mult prezența un gând, ca un fior imperceptibil, dar din ce în ce mai vibrant în mințile celor care urmăresc un anumit tip de dialectică paradoxală: religia fără Dumnezeu. Paul Tillich a botezat asta, înainte de a căpăta un nume și o formulă conceptuală, „fuga de Dumnezeu”. Ca și alți teologi sau gânditori religioși care caută și găsesc răul acolo unde îl văd, Tillich aflase: Nietzsche, cu al său *Dumnezeu e mort*, era capul răutăților. Am explicat în altă parte, pe urmele unor gânditori ca Gianni Vattimo sau Richard Rorty, cum trebuie interpretat *edictul* nietzscheean, așa că nu insist. Totuși, Tillich citise în gândirea lui Nietzsche ceva mai mult decât ateii care l-au preluat nediferențiat sau decât iconodulii care nu admit decât figurile Templului: „Friedrich Nietzsche, renumitul ateu și înfocatul dușman al religiei, știa despre ideea puterii de Dumnezeu mai mult decât mulți creștini credincioși.” Trebuie să fii Tillich, însă, ca să-ți dai seama de așa ceva. Nietzsche a apărut ca un întemeietor de critică radicală, însă nu era tocmai singur pe acest teren al distrugerii vechilor concepte și imagini. Nici Heidegger, ne amintim, nu era un fan al sistemelor raționale elaborate de teologi: „idealul metafizic de adevăr privit drept conformitate” se cerea anchetat, deconstruit pentru a se ajunge la o „nouă plauzibilitate” a religiei, a miturilor, printr-o hermeneutică ce deschide o nouă cale a culturii.” (G. Vattimo)

Într-un fragment din ultima sa carte, *Religia fără Dumnezeu*, Ronald Dworkin, care a murit fără să-și vadă volumul editat, face o analiză a mutațiilor care au survenit în lumea noastră secularizată, cu bune exemple din filozofia unor oameni despre care știm că ieșiseră din normă prin viața și activitatea lor. De câte ori vrem să oferim exemple concrete, întotdeauna facem apel la ce au spus oamenii mari despre lucrurile mari, căci puterea exemplului, în ciuda faptului că poate fi respins, fixează atenția într-un mod pe care oamenii obișnuiți nu și-l pot permite – sau îl refuză ca irelevant: „Religia, ar trebui spus, nu înseamnă neapărat o credință în Dumnezeu. Dar atunci, dacă cineva poate fi religios fără a crede într-un dumnezeu, ce înseamnă să fii religios? Care este diferența între o atitudine religioasă față de lume și una nereligioasă? E greu de răspuns, pentru că «religia» este un concept interpretativ.” (<http://www.nybooks.com/articles/archives/2013/apr/04/religion-without-god/?pagination=false>). Pe acest principiu, al interpretării totul, vine Vattimo cu formula *Iisus este el însuși un interpret al textelor sacre*, pe care le supune însă unui examen critic necruțător. A plătit cu viața pentru asta – ceea ce nu se poate spune despre niciunul dintre hermeneuții secolelor ulterioare. Vorba lui René Girard, comentând crezul lui Vattimo (exprimat, pe scurt, în formula *slăbirii* lui Dumnezeu, acea *kenosis* divină): „Nu doar interpretări; există și faptele.” Dworkin, a cărui capacitate de mediere nu încetează să ne surprindă, aduce în fața noastră numele lui Einstein, un, considerat, ateu de geniu, intens contestat de credincioși, tocmai pentru că era atât de faimos, însă propunând un punct de vedere cu care este greu să nu fii de acord: „A ști că ceea ce este impenetrabil pentru noi există, manifestându-se precum cea mai înaltă

înțelepciune și cea mai radiantă frumusețe pe care facultățile noastre greoaie le pot înțelege doar în cele mai primitive forme ale lor – această cunoaștere, acest sentiment este în centrul adevăratei religiozități. În acest sens, și doar în acest sens, aparțin rândurilor de oameni religioși cu devoțiune.”

Richard Dawkins, demolatorul de profesie al lui Dumnezeu („Himera credinței în Dumnezeu”, Ed. Curtea Veche, 2010), credea însă că limbajul lui Einstein este „distructiv de înșelător” deoarece claritatea pretinde o distincție precisă între o credință care postulează că universul este guvernat de legi fizice fundamentale, la care Dawkins credea că Einstein se referă, și o credință că este guvernat de ceva „supranatural”, pe care Dawkins crede că termenul „religie” îl sugerează. Dworkin, din care am preluat interpretarea de mai sus, concluzionează: „Era credința lui Einstein că o valoare transcendentă și obiectivă permează universul, valoare care nu este nici fenomen natural, nici reacție subiectivă la fenomene naturale.”

Această valoare transcendentă, însă, este cumva Dumnezeuul oștirilor din Vechiul Testament sau Dumnezeu-Om care a vorbit cândva oamenilor simpli în parabole ce ni se potrivesc și astăzi? Pentru omul de știință John Polkinghorne religiozitatea cosmică a lui Einstein este insuficientă, deși credința creștină poate fi explicată, mai ales, în contextul științei moderne. Polkinghorne își motivează credința, dincolo de perspectivele austere ale fizicii fundamentale, printr-un reînnoit apel la „evenimente și persoane particulare despre care se crede că sunt capabile să ofere elemente revelatoare cu o semnificație unică și irepetabilă.” Lumea de azi, tot mai departe de rostul și înțelesul celei vechi, e în căutarea propriilor sensuri, altele decât cele antice, iar singură legea gravitației terestre nu ne poate ajuta să ne cunoaștem mai bine. Polkinghorne explică, în termenii unui savant care crede, că „tocmai această specificitate a acțiunii și comunicării divine face ca limbajul personal care folosește cuvântul «Tatăl» să fie mai potrivit în cadrul discursului creștin decât limbajul impersonal despre o «Forță», care ar implica un mod neschimbător de exprimare divină, fără nici o legătură cu particularitățile ce țin de persoane și situații, asemenea legii invariabile a gravitației.” (*Credința motivată*, în „Teologia în contextul științei”, Ed. Curtea Veche, 2010). Încă tresărim și în prezent la portretul făcut Domnului în Vechiul Testament, unul aspru, desigur, de vreme ce aproba jertfele, inclusiv umane. Însă Dumnezeu este consecvent – și așa se face că, în Palestina epocii lui Irod cel Mare, își trimite pe pământ Fiul: nu pentru a domni în numele lui, ci pentru a se sacrifica în numele iubirii și al răscumpărării păcatelor neamului omenesc (*O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?*(Matei, XVII, 17).

Rudolf Kassner a scris cândva un formidabil eseu, „Nașterea lui Iisus Christos” (vol. „Zeul și Himera”, Ed. Humanitas, 2005), în care a reflectat la acest mister al Întrupării lui Iisus Hristos, la natura sa divino-umană care ne dă, nouă celor care iubim unidimensionalitatea noastră precară, atâtea bătaii de cap. Cum poate fi cineva „așa ceva”, se întreabă Kassner deopotrivă cu epocile care și-au frământat mintea pentru a înțelege cum era posibil ca Iisus să fie Om și în același timp Persoana în Dumnezeu-Om? Filozoful austriac a raportat Masca, adică ceea ce poartă omul tuturor ritualurilor, la ceea ce este Chipul, adică Puritatea absolută, precum și drumul parcurs între cele două ipostaze, până la Întruparea lui Iisus, văzută ca anihilare a Numărului, adică a seriei de pasiuni care fac viața unui om, însă fără consecința ultimă pe care o semnifică suferința pentru păcatele celorlalți. Kassner salvează acea

imago falsă pe care ne-am făcut-o față de Dumnezeu printr-un gând exprimat cu finețea unui dar pe care-l primim tocmai când credeam (că merităm) mai puțin: „Remarcabil în cel mai înalt grad pare însă să fie faptul că iubirea este *rostită* ca poruncă sau, cum spune Pascal, ca ordine a Ființării” – unde Dumnezeu-Om are „ființarea (drept unică posesiune) în perspectiva Libertății, această Idee a Ideilor, matrice a tuturor Ideilor.” Ajunși aici, în acest punct de răscruce al bieteii giruete umane, ne cuprinde gândul nimicniciei: suntem incapabili să gustăm această Libertate, necum s-o practicăm, lipsiți de anvergura unei asemenea apartenențe care duce la sacrificiu, de la sacrificiu pornind. Fiindcă Iisus Hristos ne trage după El într-o aventură înfricoșătoare în care iubirea este văzută ca poruncă, iar libertatea ca graniță imposibil de atins. El nu s-a sacrificat pentru noi pentru ca noi să fim liberi în starea actuală a existenței, ci pentru a realiza ceea ce a fost spus: suntem făcuți după Chipul și Asemănarea sa, care „au față de mască avansul veșniciei.” Nu ne-a eliberat de suferință, ci ne-a învățat că fără suferință nu putem realiza ceva durabil. Suntem chemați să fim aidoma lui Hristos, să devenim asemenea lui Dumnezeu, ne spune C.S. Lewis („Problema durerii”, Ed. Humanitas, 2007), pentru că Dumnezeu ne cere să participăm, să reflectăm viața divină, nu doar să ne supunem unei porunci venită, ca meteoritul, din cer. Poate părea constrângător ceea ce afirmă C.S. Lewis („Dumnezeu vrea, fie că ne place sau nu, să ne ofere ceea ce ne e de trebuință...”), mai ales că am fost deja învățați că Dumnezeu-Om, Persoana în care sunt reunite existența și libertatea, nu mai spune, ca-n trecut, *sunt cel ce sunt*, iar liberul arbitru e un „drept câștigat”. Hristos, cel care pe Golgota este „Persoana ajunsă în restricte în fața Libertății” (Kassner), modelul nostru pentru acum-ul care este mai plin decât orice trecut, este Chipul prin care Puritatea intră în lume. Ea nu are nevoie să se oglindească undeva, ci doar în ipostasul uman, în figurile celor mulți, chemați prin porunca iubirii, de care vorbea Pascal în „Cugetări”, la o *ordine a Ființării*. Știm cu toții cuvintele Apostolului Pavel (*Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, față către față; acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu*), dar înțelesul lor poate fi cuprins inclusiv prin intuiția lui Kassner, prin această poziționare a lui Iisus față de *speculum in enigmat*. Omul măștii își vede faciesul reflectat în oglinda lumii, Dumnezeu-Om are împărăția interioară drept reflexie totală a Chipului care ne privește de pe cruce.

Russel spusese cândva că în lumea lui Einstein, lumina dă ocol întregului univers, și anume într-un răstimp apreciat la aproximativ o mie de miliarde de ani. Nouă ar trebui să ne ia mai puțin atunci când ne privim în oglindă, inclusiv în cea a scrisului, pentru a putea da contur Persoanei. O persoană – Vladimir Lossky o spune – „nu este parte a unui tot, ea conține în ea totul.” În fond, universul nostru este „Împărăția Cerului în voi înșivă”, iar învățătura oferită de Întrupare, de acel mister al ființei create cere ca transfigurarea universului să fie inclusiv act al ființei umane, după spusele admirabile ale lui Olivier Clément: „Luminată prin Hristos, lumea rămâne înțepenită prin opacitatea ei din cauza opacității oamenilor (*altfel nu ar cerși imaginea lor în oglindă*, n.m. N.C.). Starea Cosmosului cere nu numai ca Dumnezeu să se facă om, dar și ca omul să se facă Dumnezeu.” (*Misterul ființei create*, în „Hristos. Pământul celor vii”, Ed. Curtea Veche, 2010).

Sună ca o grozăvie pentru ochii și urechile noastre, dar cine poate spune că a încercat și a fost respins?

**Lumea de azi,
tot mai departe
de rostul și
înțelesul celei
vechi, e în
căutarea
propriilor
sensuri, altele
decât cele
antice, iar
singură legea
gravitației
terestre nu ne
poate ajuta să
ne cunoaștem
mai bine.**

Inedit

Marin Preda, elev la Școala Normală din Buzău

În legătură cu biografia lui Marin Preda sunt încă multe lucruri de aflat. Așa, bunăoară, este faptul că, pentru aproape o lună de zile, a fost elev la Școala Normală din Alexandria, cum, de altfel, pentru câteva zile, a fost elev la Școala Normală din Buzău, ulterior ajungând elev la Școala Normală din București. Nu cunoaștem împrejurările prin care Marin Preda a ajuns la Buzău, după desființarea Școlii Normale din Cristur-Odorhei, dar motivul pare să fi fost căutarea unei școli unde taxele să fi fost mai mici, și asta în pofida faptului că, după cum precizează în *Viața ca o pradă*, fusese înscris la Școala Normală din București: „Primisem o hârtie în care eram anunțat că sînt înscris în București...” (Marin Preda, „Viața ca o pradă”, Buc., Ed. Albatros, 1977, p. 49).

Dacă, însă, pentru perioada alexandriană avem o mărturie indirectă, ce ne-a fost relatată de către o nepoată din Siliștea Gumești, profesoara de literatură Dana Tudor, informație pe care am inclus-o deja în biografia scriitorului din volumul nostru „Marin Preda. Repere biobibliografice” (Buc., Ed. RCR Editorial, 2012, p. 15), despre perioada buzoiană informația a rămas până în momentul de față necunoscută. Publicăm acum o evocare inedită, care face lumină asupra acestui episod din biografia predistă. Evocarea, aparținând profesorului Ion Costin din Baia Mare și datând din anul 1995, am descoperit-o recent într-un dosar al Fundației „Marin Preda” din Alexandria (fundație care, din păcate, n-a activat deloc).

Cu ocazia ediției din anul 1995 a Festivalului Național de Literatură „Marin Preda”, profesorul Ion Costin, din Baia Mare (str. Gării, nr. 3, ap. 20), pensionar la acea vreme, dar fost profesor de matematică-fizică la Râmnicu Sărat, de unde îi era și obârșia, trimite pe adresa fundației susmenționate, „fără pretenția participării la concurs”, evocarea *Amintiri despre Marin*

Preda, dorind doar - după cum precizează în scrisoarea însoțitoare (datată: 24.V/1995) - să arate că „despre M[arin] Preda se mai pot scrie multe lucruri frumoase care să-i întregescă adevăratul portret de om și literat”.

Evocarea profesorului Ion Costin clarifică două chestiuni legate de biografia lui Marin Preda, respectiv: prima - cu privire la episodul trecerii acestuia prin Buzău, ca elev al Școlii Normale „Spiru Haret”, în primele zile ale lui octombrie 1940; iar a doua - cu privire la începuturile prieteniei cu Ion Caraion, pe atunci elev la Liceul „B.P. Hasdeu”.

În evocarea sa, profesorul Ion Costin insistă mai puțin asupra celor 5-6 zile cât Marin Preda a rămas ca „normalist” la Buzău, perceput ca „un tânăr de un voluntarism tineresc remarcabil, cu o ironie discretă, monden și cu aliură de fotbalist” - a și participat, de altfel, la „campionatul școlar de fotbal între clase” în echipa care „a câștigat campionatul din acel an și trofeul, o păpușă de marmură”, participația sa, de 2 lei, la cumpărarea trofeului fiind pusă - întrucât el nu-i avea - de către ceilalți colegi de clasă.

Profesorul Ion Costin insistă ceva mai mult asupra celui alt aspect: „Mai important pentru Marin Preda a rămas faptul că în acest scurt timp l-a cunoscut pe elevul de la «B.P. Hasdeu» din Buzău, Diaconescu Stelian - viitorul Ion Caraion, întâlnindu-se după război pe «frontul literar». Prietenia celor doi a început, se pare, tot pe terenul de fotbal al școlii normale. Trimiterea la pasajul din romanul lui Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*, care „trasează» biografia lui Caraion, cu referire la jocul celui «ce se împiedica de propriul lui...», este alăturată de probabilitatea ca, în discuțiile dintre cei doi elevi să fi fost evocată și poezia „Drumul robilor”, publicată de Ion Caraion în revista „Zaratrusta”, pe care o scotea la Buzău împreună cu Alexandru Lungu, poezie la care se referă Eugen Barbu, pe un ton vehement și demascator, în revista „Săptămâna” (29 ianuarie 1982).

Acest pasaj din evocarea profesorului Ion Costin rămâne totuși o probabilitate, însă, începutul prieteniei lui Marin Preda cu Ion

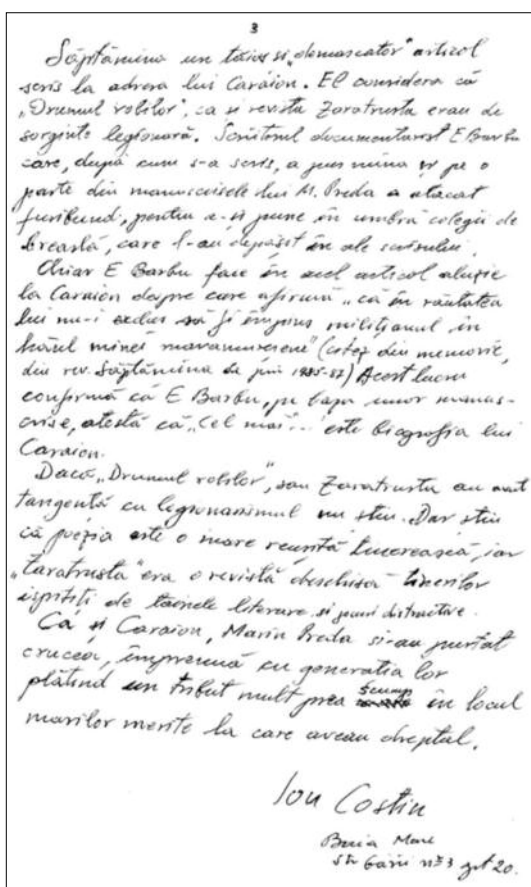
Caraion pare să rămână o certitudine, căci reîntâlnirea celor doi, „pe «frontul» literar”, după război, este susținută de fapte (deși aceștia se revăzuseră în București, în alte două împrejurări, în 1941, când Marin Preda frecventa cercul de la „Albatros”, și în 1942, când acesta era corector la ziarul „Timpul”, niciunul dintre ei nu le evocă mai târziu). Menționăm aici doar două episoade. Primul datează din anul 1945, când și locuiesc o vreme împreună („Locuiesc împreună, prin ‘45, mai multe luni, într-o frumoasă cameră de pe Aleea Suter” - „Viața ca o pradă”, p. 73), răstimp în care Ion Caraion îi solicită lui Marin Preda o nuvelă pe care o va publica în revista „Tineretea” - este vorba despre nuvela *Plecarea* („Tineretea”, I, 11, 16 sept. 1945, p. 2), despre care va pretinde totuși că ar fi fost plagiată după un autor maghiar, tradus înainte de 1914, ulterior, în aceeași revistă publicându-i încă o nuvelă, *Doctorul* („Tineretea”, I, 16, 21 oct. 1945, p. 2), care era o variantă a schiței *Nu spuneți adevărul*, cu care debutase prozatorul („Tineretea”, VIII, 1-2, 20 ian. 1942, p. 2). Cel de-al doilea este legat de publicarea volumului de debut al lui Marin Preda, *Întâlnirea din pământuri*, la Editura „Cartea Românească”, în 1948, unde Ion Caraion era consilier editorial, calitate în care - pretinde el - alesese și titlul volumului și întocmise un referat pozitiv (Mihai Pelin, „Artur”. Dosarul Ion Caraion”, Buc., Ed. Publiferom, 2001, p. 72 - „Nota” lui Ion Caraion către Securitate, înregistrată la nr. 307/2/20 ianuarie 1966). Marin Preda evocă reîntâlnirea, de „prin aprilie sau martie ‘48, în birourile editurii «Cartea Românească»”, puțin altfel: „Caraion m-a întâmpinat cu vădită surpriză, că iată, ne vedem din nou și în ce situație fericită pentru mine... «De ce?» «Ei, de ce, a răs neîncetător de mirarea mea, și brusc: păi n-ai dat un volum aici? Și aproape că a țipat: va apărea!»” („Viața ca o pradă”, p. 73). Că Ion Caraion s-a dovedit a fi, până la urmă, și un delator în legătură cu Marin Preda, aceasta este o altă problemă.

STAN V. CRISTEA

Marin Preda în prima tinerețe

Amintiri despre Marin Preda

Fatidicul an 1940, care a adus cu el sfârșecul bestială a trupului României Mari prin smulgerea Basarabiei și Bucovinei de către comunismul bolșevic și a Transilvaniei de nord de către hortismul maghiar, cu blagoslovirea tacit-complicitară a democrației occidentale și sub privirile pașnice ale subversiunii internaționale, a făcut ca și tânărul și viitorul mare scriitor Marin Preda să peregrineze la vârsta de 17-18 ani în căutarea unei alte Școli Normale.

Anul școlar 1940-1941 s-a deschis mai târziu ca de obicei, la 1 oct[ombrie], din cauza freamătului tineretului studios care manifesta continuu, inclusiv după instaurarea dictaturii și decretarea statului național-

ironie discretă, monden și cu aliură de fotbalist, l-am și „decretat” viitor coleg. Dar n-a fost să fie. După 5-6 zile i s-a spus că s-au primit 8-9 elevi „refugiați” din regiunile cotropite cu forța și nu mai sunt locuri. Totuși, în cele câteva zile am trăit momente plăcute împreună.

La fiecare început de nou an școlar se organiza campionatul școlar de fotbal între clase, pentru desemnarea campioanei pentru anul în curs. Cum M[arin] Preda ne-a spus că joacă fotbal și cum clasa noastră - a șasea (a zecea după forma de astăzi) aspira la titlu, a fost înscris în echipă. Organizator era șeful internatului, premiantul clasei a VIII-a (a XII-a). Acestuia i-a fost înmănată formația împreună cu 22 lei, participația la cumpărarea trofeului. Pentru M[arin] Preda am pus noi 2 lei. Echipa clasei noastre a câștigat campionatul din acel an și trofeul, o păpușă de marmură.

Mai important pentru Marin Preda a fost faptul că în acest scurt timp l-a cunoscut pe elevul de la Liceul „B.P. Hasdeu” din Buzău, Diaconescu Stelian - viitorul Ion Caraion, întâlnindu-se după război pe „frontul” literar. În acel timp, elevul Diaconescu făcea „comerț” cu manuale școlare „vechi”, dar valabile, la care se câștiga 1-3 lei. El locuia în apropierea Școlii Normale și venea adesea de juca fotbal pe terenul școlii. Și se pare că se împrieteniise cu M[arin] Preda.

Citind pasajul din „Cel mai iubit dintre pământeni”, care „trasează” biografia lui [Ion] Caraion, cu referire la jocul celui „ce se împiedica de propriul lui...”, mi-am dat seama că este într-adevăr vorba de biografia lui. Și voi

argumenta.

În această perioadă este probabil ca Diaconescu (Caraion) să-i fi arătat lui M[arin] Preda, sau să-i fi spus, că a publicat în revista buzoiană „Zaratrusta”, poezia „Drumul robilor”. Acest fapt e confirmat chiar și de E[ugen] Barbu, care, după plecarea lui [Ion] Caraion și după moartea lui M[arin] Preda, a publicat în revista sa „Săptămâna” un tăios și „demascator” articol scris la adresa lui [Ion] Caraion. El considera că [poezia] „Drumul robilor”, ca și revista „Zaratrusta” erau de sorginte legionară. Scriitorul documentarist E[ugen] Barbu, care, după cum s-a scris, a pus mâna și pe o parte din manuscrisele lui M[arin] Preda, a atacat furibund, pentru a-și pune în umbră colegii de breaslă care l-au depășit în ale scrisului.

Chiar E[ugen] Barbu face în acel articol aluzie la [Ion] Caraion despre care afirmă că „în răutatea lui nu-i exclus să fi împins milițianul în hăul minei maramureșene” (citez din memorie, din revista „Săptămâna” de prin 1985-1987). Acest lucru confirmă că E[ugen] Barbu, pe baza unor manuscrise, atestă că „Cel mai iubit dintre pământeni” este biografia lui [Ion] Caraion.

Dacă „Drumul robilor” sau „Zaratrusta” au avut tangență cu legionarismul nu știu. Dar știu că poezia este o mare reușită tinerească, iar „Zaratrusta” era o revistă deschisă tinerilor ispitiți de tainele literare și jocuri distractive.

Ca și [Ion] Caraion, Marin Preda și-a purtat crucea, împreună cu generația lor, plătind un tribut mult prea scump în locul marilor merite la care aveau dreptul.

ION COSTIN

addenda la câmpia cu numere

„...am ajuns într-un loc unde lumina e mută”
(Dante)

1. a doua zi și aproape nu mai recunoști nimic

de șapte ori a stat soarele-n loc acolo deasupra
semințelor creierul meu o sărbătoare de patimi

rând pe rând ajungeam până la ghidon
trosnea pielea moale
subțire întoarsă pe trupul ei tânăr gelatinos răuri
de sudoare mestecau cilindri
între picioare nervos
scăpam din labă pedala dar nu mă lăsam

înaintam cu râvnă aproape curios
era însă ulița strâmtă și prea adânci malurile ei
albe rotunde
cel puțin așa mi se păreau mie când eram
deasupra
călare pe situație
acolo se sfârșea abrupt totul

desigur gândeam
se întâmplă ceva despre care
eu nu știam pe atunci mai nimic bănuiam așa vag
absolut
din născare
mă ridicam rușinat în genunchi în picioare
prindeam coamele ei mari nichelate răsucite
ce pe-un ham și i z b e a m

firișoare roșii ciripind alergau voioase prin
veneile moi
întreaga pădure
venea în galop peste noi
mușchii solizi căutau frenetic teaca umbroasă
roata ei toată dințată spițele lanțul găfăiau
rotindu-se-n gol

(d o a m n e
pe lunca vezii la deal
ce sărbătoare
în amiaza meșteșugului
cum scobeau lingurarii în trupul ei alb tânăr
cu dălțițe și cosoare de os
propriul lor chip)

trosc
auzeam târziu până la rădăcina fântânii până
către poale
cum cădeau bilele mici și rotunde direct în țărână

cercuri în valuri tremura aerul tare gustos
a naibii situație incurcată păgână

împinge băăă
strigau flăcăii de pe marginea șanțului
împinge băăă cu sete și o să m e a r g ă

cădeam invers
într-un gol enorm măreț și împreună
cu mine roata cilindru bilele
lanțul gros de abanos murdar de vaselină
și ea peste mine
călare

printre spițele moi uleioase mergând înapoi se
vedea cerul negru ca smoala și stele lui verzi
mici s t r ă l u c i t o a r e

2. arătarea în coama dealului s-a lățit

mărturisirea voastră controlează memoria
noastră
mereu aproximativă
mereu fără contur fără orizont
șiruri nesfârșite ale suferinței care ascunde
peisajul domestic
aici undeva pe fundul cenușiu al mării albe
în această pauză neterminată
între un vis și altul
e somnul
tuturor

veneau
așa spre seară când se amurgea când nu se
deslușeau bine lucrurile între ele cam o duzină
acolo o ceată amestecată de țărani de-ai noștri de

prin alte sate și niște domni de la raion toți cu bâte
cu pari de porumb și trei țigani lăutari vestiți de la
gura bouului cu două viori și-un țambal pus pe burtă
oprea tractorul găfâind o namilă de mașină hârbuită
cu remorcă de lemn cu roate mari ne uitam noi ca la
urs cum ieșea fumul gros pe un coș lung și îngust
coborau cu toții și intrau ghiotura în ograda câte
unui vecin de pe la noi din sat de toată lumea cu
purcel cu cățele se strângea acolo să vadă până la
capăt comedia unii cu haine negre de piele pantofi
negrii de lac și cu o geantă mare de porc jupuit în
mână și câțiva țărani mai aleși cu pari și măciuci
lustruite intrau direct în casă la om se aprindea
lampa de petrol se trăgea grăbită perdeaua și nu
prea se auzea ce discutau ei acolo înăuntru lucruri
importante pesemne gândeam în schimb în curte se
începea neică o horă bătută în toată puterea
cuvântului și jucau cu toții chiuind de bucurie și de
năduf de săreau opincile din picioare iar arcușurile
țiganilor parcă luaseră foc noi ne uitam prelung
furați de dănțuială dar nu știu doamne de ce anume
ne trăgea ochiul pieziș din când în când la fereastra
omului cu pricina se mai stinge lampa vedeam bine
asta că doar nu eram chiori se mai aprindea lampa
și asta vedeam era lumina când prea albă când prea
neagră era lume multă nu puteai să-ți dai seama
după o vreme ieșea gheorghe a lu' dovleacă și
muierea sa ilinca adusă de spate afară din casă acolo
pe prispă nehotărâți parcă apoi îmbrânciți cu
blândețe în bățatură gheorghe nu prea se putea ține
singur pe picioare asta se vedea bine se mai
înnoptase un pic dar tot se vedea pe fața lui între
ochi și buză o cărare de sânge proaspăt neștearsă
așa cum era îl țineau de aproape doi inși mai cu
grijă și intrau apoi cu toții în joc eram mic abia
ajungeam până la mijlocul gardului mă beeam
înghesuit acolo printre uluci în curtea omului să văd
ce se întâmplă prea multe nu înțelegeam eu era o
curată harababură și hărmălaie o ploscă de cireș
negru plină cu țuică de poame puturoasă trecea ca
un steag fluturând din mână în mână pe când hora
se rotea se rotea se învârtea drăcească mai
mai...să.....urce...la....ceruri.....

A S E M N A T !...am auzit atunci lângă mine
o vorbă groasă târăgănată...pe care nu am uitat-o
nici acum.....și vedeam cu uimire și teamă cum se
rărea de pași ulița noastră sub
luna.....borțoasă

acolo
desigur
sub reflectoare galbene umbroase libidinoase
chiar
se-mbrățișează cretină și idioată toată gloria
acestei lumi de prăsilă
toate marile victorii în avans promise tuturora
dar
aici lângă firul de iarbă crestă pe buric
în ghioc pe brazdă
lângă copacul din vis
TU pe cine îmbrățișezi în nopțile în care rămâi
singur
la marginea picioarele tale suferind ca un
proscris limita acestei transcendențe

3. rapoartele luminii i-au găsit vinovați pe orbi

nimeni
nu mai respectă aritmetica morții
și doar era atât de simplu
dinspre geometrie bate într-o adiere vântul
semințelor
în seara pergamentelor așteptându-ne ființa
aproapelui recitim tablele

stau
neputincios în ograda veacurilor
v ă d
și a u d prin perete
la sfârșit de săptămână ca la sfârșit de mileniu
preotul își caută nedumerit ochelarii printre
mucuri de lumânări
miros de tămâie și ceasloave fâlcoase
pentru slujba de d u m i n i c ă

TREC
cohorte nesfârșite de poheți și pohetese către
academia

re-Gală pe generații pe clanuri pe găști haite
cincinale
cu biciclete cu trotinete cu aeroplane
pe jos
și pe sus
pe deasupra
și pe dedesubt
pe unde s-a puTUT și nu s-a PUtut
hăi hăi hă lă șa

AUD
ecouri dadaiste interferențe futuriste repere
programatice
sutiene ace brice și alte desuuri pohezia contra
poheziei integralism și suprarealism în
vecinătatea avangardei
literatura manifestelor iar în loc de concluzii
grăitori neași de limbă modernă postmoderniști
textualiști autiști
cu trompetiste alese guriste și toboșari de gală
cu steaguri chiar
cu lozinci mititele scrise direct acolo pe piele
la intrare să se v a d ă bine
(„CÎND VOM IZBI CU BARDA A DOUA
OARĂ!”)

VĂD
chelierii savante bărbi matusalemice
mustați cravate noduri mirosoare fine
aduse direct de la paris și alte capitale guralive
țâță de mătă și țâță de silicon în fustițe și huse
latifundiare
doamne
domnițe domnișoare domnișori și chir
domniTORI
partide guverne literare
din generație în generație
din tată în mamă fiu și surioară
m ă i d r a g ă n e i c u ș o r u l e

talent ales și glorie măreață producători de sens
pe fiecare cartier uliță stradă
doar porumbul rămâne în fiecare toamnă necules
veta

de când se știa era curva satului chiloții ei vișinii
mari uriași cu franjuri aurii și mânecute se prăjeau
zile-ntregi pe culmea borțoasă în bățatură copii
fiind ne întorceam fără grabă de la școală treceam
ziua în amiaza mare prin fața casei și neavând ce
face se vedea bine treaba ne lăsam uitați printre
ostrețe direct de acolo din drum în curtea femeii
glumind și răsând făceam haz de necaz și ziceam
așa mai mult între noi că iar a lipsit veta de la școală
și arătam cu degetul în ograda chiloții cu pricina
întinși la uscat auziserăm noi undeva vorba asta și
tare ne mai amuzam veta de fel era demult muiere
coaptă la trup și fără carte multă rămasă nemăritată
încă tânără zdravănă însă cam durdulie cu sâni grei
lăsați în brazde mănoase peste bord și fundul lat cât
târna cu cracii groși noduroși crescuți direct din gât
și plini de varice făcea cu toate acestea deliciul
flăcăilor neduși de multe ori la biserică și a
bărbaților uitați prea mult în fața paharelor goale în
rest veta ca orice muiere singură făcea noaptea mare
și lampa mică muncea din greu se ruga mergea la
nunți horă și parastase dar femeile cum sânt ele rele
de gură și cărpănoase din curvă n-au scos-o

înspre păduri
ființa noastră plâpândă fuge adeseori inima
noastră toată în sărbătoare dinspre păduri bate
sufletul
acesta nemărginit sub înaltele ceruri
o mână de humă cu ochi și gură
crește pe umbră adumbrind acest țărâm călător
val peste val corabie firavă fără pânze
care la rându-i adumbrește alt trup mult mai fără
de ramuri mult mai fără de frunze mult mai fără
de păsări

dinspre păduri ființa noastră plâpândă fuge
adeseori
în bătaia celor trei vânturi celor trei timpuri
aproximative
unul în răsărit mult prea trist
mult prea aproape
unul în amiază șovăitor mult prea departe
unul în amurg mult prea frumos mult
prea duios mult prea fără de moarte

(fragment)

nimeni
nu mai respectă
aritmetica
morții
și doar era atât
de simplu
dinspre
geometrie bate
într-o adiere
vântul
semințelor
în seara
pergamentelor
așteptându-ne
ființa
aproapelui
recitim tablele

Cu riscul de a merge numai în linie dreaptă

Ca și celelalte cărți scrise de laboriosul John Steinbeck, *Nehotărâții sorți ai bătăliei* (roman apărut în 1936 sub titlul *In Dubious Battle*, tradus în limba română de Ioana Oprica, publicat de Polirom în 2012) se remarcă prin viziunea-i sumbră, prin cronotopul limitat, prin ethosul crispat, prin tonalitatea încleștat-realistă (de natură să pună în valoare intensitatea revoltei la care sârmanii culegători recurg spre a protesta împotriva nedreptății sociale, spre a-și păstra demnitatea și încrederea într-o formă de viață generoasă).

Din momentul în care se simte „mort”, „anesteziat”, inutil, tânărul și inexperimentatul Jim Nolan își fixează țelul de a renaște, de a se face de folos celorlalți. Din acest motiv se înscrie în partidul clasei muncitoare. Chit că o duce rău, e convins că „mai devreme sau mai târziu o să răzbată și-o să-și sape calea în afara sistemului pe care-l ura” din cauza inechității și exploatării sale. Călăuzit de inteligentul, simpaticul, volubilul Mac, se angajează în lupta sindicală, luând apărarea muncitorilor pauperizați de patronii lacomi, cunoaște tot felul de oameni aflați într-o situație deplorabilă, descoperă puterea solidarității organice, se deprinde să acționeze la momentul potrivit, să se folosească de orice oportunitate spre a-și atinge țelul, se implică profund în apărarea drepturilor muncitorești, în susținerea „cauzei” acestora, trăiește alături de cei pe care-i stimează enorm.

Mergând la culesul de mere, are ocazia să vadă cum sunt călcați în picioare inșii de rând, cât de lipsiți de speranță sunt cei mai pășiți dintre ei, ia act de nemulțumirea, de iritarea celor ce li se reduce drastic plata, ia parte la pregătirea nemulțumiților, iritaților pentru declanșarea grevei, se îngrijorează profund atunci când își dă seama că greva ar putea să eșueze din pricina lipsei de unitate, rezistă oricărei tentative de corupere (din partea celor ce-i slujesc, cu neistovită obediență, pe proprietarii livezilor), asistă la dramatica înfruntare dintre liderii sindicali și trimișii proprietarilor, învață să opereze prudent, discret, să nu-și pună în primejdie tovarășii, își înmulțește cunoștințele și prietenii, își sporește simțitor experiența de viață, se maturizează, se inițiază în tainele existenței viu disputate, nu pierde nici un prilej de a participa la modificarea stării de fapt.

Dornic să se afirme, să intre în acțiune (alături de Mac, London, Dakin, Joy, Sam, etc.) întrepridul, neobositul, disponibilul Jim Nolan – personajul principal al cărții menționate – se face prezent peste tot, se străduiește să se sincronizeze cu ceilalți, descoperă specificul vieții de la țară, își dă silința să privească „lucrurile în ansamblul lor” (ca înțeleptul doctor Doc care-i

ajută pe greviști să facă față dificilei situații în care se află), cercetează cu aviditate mulțimea revoltată (percepută într-o modalitate ambivalentă), sesizează că sunt oameni ce se pot stăpâni, dar există și oameni care nu pot să se stăpânească, e martorul teribilului duel ideologic dintre „ideile bombastice” și cele practice, acționează, și totodată, reflectează asupra celor întâmplare, speră și deznădăjduiește (atunci când sesizează că speranței îi sunt tăiate aripile de către circumstanțele dure, ostile, nefavorabile), își mobilizează din plin toate resursele umane, de care dispune momentan.

Odată cu apariția spărgătorilor de grevă, situația se complică, devine din ce în ce mai critică.

De vreme ce se află de partea greviștilor, Jim Nolan are emoții, nu glumă, se gândește cum să-i pună în mișcare, să-i agite pe ceilalți (căzuți pradă apatiei), participă la pichetat. În timpul unei ciocniri aprige cu spărgătorii de grevă e împușcat în umăr. În pofida faptului că-i rănit grav, gustă intens bucuria de a le fi de folos greviștilor, de a lua parte la bătălia pentru apărarea drepturilor celor vexați. Pe de altă parte, el unul „avea senzația că s-a trezit vârat într-o cutie”. Lăsându-se asimilat de mulțime, își biruie starea de singurătate, se simte responsabil de ceea ce li se întâmplă celorlalți. La un moment dat sesizează cu mândrie că toată puterea i se trage numai din faptul că merge în linie dreaptă, neabătându-se cătuși de puțin de la ținta fixată în cunoștință de cauză, cu toată responsabilitatea. Într-o stare de maximă febrilitate fiind, le sugerează liderilor greviști să-și folosească din plin autoritatea, să devină intransigenți, inumani chiar, spre a-și vedea încununată de succes tentativa combativă. Auzind ce se spune prin ziare despre greviști, clocotește de mânie și-i vine greu să înțeleagă de ce opinia publică e dispusă să falsifice informațiile, să prezinte lucrurile într-un mod apocaliptic. Presimte că dintr-un moment într-altul „totul se prăbușește și se duce de râpă”. E sfătuit de Mac să părăsească tabăra cât de repede. Refuză să dea curs sugestiei celui alt deoarece nu dorește de fel, să abandoneze lupta. I se cere să le împiedice fuga greviștilor speriați de forțele de ordine din cale afară de violente. Cu „fața transfigurată li se adresează fugarilor încercând să-i rețină pe câmpul de luptă. E împușcat mortal tocmai atunci când era gata să creadă c-ar fi putut reuși să îndrepte lucrurile în direcția (ascendentă) dorită de el și de cei aflați de partea sa. Sfârșindu-se într-un chip amar, catastrofic, remarcabilul roman steinbekien ne lasă pradă îndoielii vizavi de capacitatea revoltei de a-l ajuta pe om să-și croiască o cale mai bună prin potrivnicul hățis existențial.

De vreme ce se află de partea greviștilor, Jim Nolan are emoții, nu glumă, se gândește cum să-i pună în mișcare, să-i agite pe ceilalți (căzuți pradă apatiei), participă la pichetat. În timpul unei ciocniri aprige cu spărgătorii de grevă e împușcat în umăr.

V.N.

cartea straina

Carnet parizian

Le Grand Cœur, de Jean-Christophe Rufin

Iată o carte prin care autorul ei, Jean-Christophe Rufin, membru al Academiei Franceze, ne propune o reflecție literară despre ambiție și reușită, despre iluzia fericirii și cruzimea istoriei, despre putere și forță, despre jocul subtil între realitate și vis al unui personaj legendar, Jacques Cœur, al cărui destin a marcat epoca regelui Carol al VII-lea (1422-1461). Considerat pe bună dreptate de critică drept o „odisee cavalierească” (François Busnel), romanul construiește o respirație narativă amplă și luminoasă, trăsăturile de factură romantică ale personajelor trimit către genul romanului istoric francez, atât de ilustru reprezentat de autori ca Alexandre Dumas, Victor Hugo sau Maurice Druon.

Dar, înainte de toate, „*Le grand Cœur*” este o carte despre istorie, despre destin, despre fragilitatea devenirii lumii : „*Într-o zi, poate, aceste case vor dispărea sau vor fi dominate de clădiri și mai înalte. Acest lucru poartă numele de timp, și, atunci când joci un rol în interiorul lui, el devine Istorie*”. Pe acest fundal narativ se grefează destinul unui om pe care, din personaj istoric, autorul îl ridică la rangul de personaj de ficțiune. Fiul unui modest meșteșugar originar din orașul Bourges, celebră capitală a ducatului din Berry, Jacques va urca, mai întâi prin căsătorie, apoi prin ambiție, prin muncă și perseverență, câștigând rangul nobil de vistiernic, în timpul domniei relativ calme a regelui Carol al VII-lea care reușește să pună capăt războiului cu englezii, cunoscut sub numele de *războiul de o sută de ani*. Îndrăgostit de Orient, vizionar și abil comerciant, Jacques Cœur reușește să clădească o adevărată rețea comercială între lumea apuseană și cea de răsărit – enorme cantități de mătase, de argintărie, de mirodenii satisfac prin rafinement și cantitate gusturile și setea Occidentului pacificat. Și totuși, capriciile, fragilitatea psihică a lui Carol al VII-lea, interesele, gelozia și intrigile curtenilor nu vor întârzia să-și arunce partea lor de umbră asupra destinului excepțional al lui Jacques Cœur. Și aici, autorul reușește să construiască o dezvoltare romanescă plină de suspans peste care așază cu multă sensibilitate parfumul degajat de o emoționantă poveste de dragoste, ca o undă de lumină în această lume în care oamenii își conduc cu cruzime destinele (lăsăm cititorului bucuria deplină de a pătrunde în secretul inimii personajelor acestui roman și de a face cunoștință cu frumoasa Agnès).

Mai mult decât o evocare literară, decât o cronică romanescă închinată timpurilor atât de schimbătoare și de zbuciumate ale Franței medievale, mai mult decât un omagiu adresat unui om plin de caracter și clarviziune, Jean-Christophe Rufin construiește o monumentală operă memorialistică, „*un tombeau romanesc*”, în stilul memoriilor lui Adrian, cum le numește el însuși. Această performanță de stil, construită cu o limbă aleasă, este însoțită de o originală perspectivă auctorială (carte este scrisă la persoana întâi), cum ar numi-o Michel Foucault, de o superpoziție ficțională cu rădăcini foarte personale, legate de locul de origine al personajului său și de prezența încă vizibilă și azi a palatului lăsat în orașul Bourges : „*De ce am simțit dorința să substituie acestor imagini precise, deși inerte, o realitate romanescă poate mai lipsită de temelie dar care îl cheamă pe acest om la viață? Fără îndoială, pentru a mă achita de o datorie. Toată copilăria mi-am petrecut-o în apropierea acestui palat. L-am văzut de-a lungul tuturor anotimpurilor și, în unele seri de iarnă, aveam sentimentul că încă mai era și atunci locuit. Mi s-a întâmplat să mă opresc la o ușă dinspre zidurile de jos ale curții și să simt pe clanța de fier amprenta caldă a atingerii proprietarului lor*”.

Iată de ce, cartea lui Jean-Christophe Rufin reușește să împletească erudiția cu sensibilitatea, curiozitatea cu suspansul și delicatețea. Calități suficiente pentru a trezi curiozitatea, interesul și pasiunea cititorilor, în speranța de a o vedea foarte curând tradusă și la noi.

Jean-Christophe Rufin, *Le Grand Cœur*, Editions Gallimard, 2012, 499 p.

